

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

FINANSDEPARTEMENTET	
09. AUG. 2005	
Saksnr.	05, 2213 - 48
Arkivnr.	

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Administrerende direktør/
Director General

Kongens gt. 6
P.b. 8131 Dep.
NO-0033 Oslo
Tel.: +47-21 09 49 90
Fax: +47-21 09 49 98

Internet: www.ssb.no
E-post/E-mail: ssb@ssb.no

Oslo, 05.08.2005
Deres ref.: 05/2213 FM cw, Vår ref.: 05/1609
Saksbehandler: Nils Martin Stølen og Anna Rømo

Høring - NOU 2005:15 - Obligatorisk tjenestepensjon

Vi viser til Finansdepartementets oversendelse datert 1. juli 2005 av Banklovkomisjonens utredning om obligatorisk tjenestepensjon, NOU 2005:15.

Statistisk sentralbyrå har ingen direkte synspunkter på hvordan ordningen med obligatorisk tjenestepensjon i arbeidsforhold bør utformes.

I og med at en slik ordning blir etablert, vil vi imidlertid påpeke at det av hensyn til samfunnsmessige behov for statistikk og analyse er nødvendig med en form for helhetlig registrering. Registreringen bør både sikre informasjon om tjenestepensjonsordningene på foretaksnivå samtidig som det blir opprettet et sentralt register på individnivå. Analyser av levekår, fordeling, inntekt, formue og sparing er alle avhengig av god informasjon om opparbeidede pensjonsrettigheter, fremtidige utbetalinger og årlige innskudd.

Behov for statistikk på foretaksnivå

Som det framgår av utredningen, mangler vi i dag statistikk over hvilke foretak og ansatte som omfattes av tjenestepensjonsordninger i privat sektor. I en rapport fra Fafo og ECON, som er lagt til grunn for deler av Banklovkomisjonens arbeid, er det anslått at antall arbeidstakere uten tjenestepensjon i privat sektor er 560 000. Et grovt anslag tilsier at det er ca. 130 000 foretak som ikke har tjenestepensjonsordninger. Basert på tallmateriale fra 1996 er det videre lagt til grunn at det er færrest foretak innenfor bygg og anlegg, samt varehandel, hotell og restaurant som har etablert tjenestepensjonsordninger for sine ansatte.

SSB ser et klart behov for en løpende registrering av foretak som tilbyr tjenestepensjon for ansatte. I den forbindelse har vi merket oss at Banklovkomisjonen - for å lette kontrollen med at foretakene følger opp sine pensjonsforpliktelser - foreslår at foretaket i årsberetningen eller årsregnskapet skal bekrefte at foretaket har pensjonsordning i samsvar med lovens krav. For foretak som ikke er regnskapspliktige, foreslås det at en slik bekreftelse skal inngå i næringsoppgaven til skattemyndighetene.

En slik *bekreftelse* i næringsoppgaven eller eventuelt årsberetning/årsregnskapet vil kunne forbedre muligheten til å kartlegge omfanget av tjenestepensjonsordninger. Vi gjør i denne sammenheng oppmerksom på at SSB i forbindelse med rapportering til Eurostat i den såkalte strukturforordningen årlig blir avkrevd opplysninger om tallet på foretak som tilbyr tjenestepensjonsordninger, uten at vi til nå har hatt muligheter til å besvare spørsmålet.

Mens ytelsesbaserte foretaksordninger har vært rimelig godt dekket av regnskapsstatistikk gjennom rapportering fra forsikringsselskapene og pensjonskassene, har det foreløpig ikke vært mulig å etablere en statistikk som viser omfanget av f.eks. totale premieinnbetalinger og fondsavsetninger gjennom innskuddspensjonsordninger og engangsbetalte alderspensjoner, som det bl.a. ble åpnet for gjennom lov om innskuddspensjon med ikrafttredelse fra 1. januar 2001. Kun den delen som rapporteres gjennom forsikringsselskapene blir i dag fanget opp. Innskuddspensjonsordninger i form av pensjonsspareavtaler kan etableres i pensjonskasse, innskuddspensjonsforetak, bank eller forvaltningsforetak for verdipapirfond. SSBs rapportering til Eurostat på dette punktet har dermed også vært mangelfull.

Et register på individnivå vil tjene flere formål

Statistikk og analyser av levekår, fordeling, inntekt, formue og sparing forsterker behovet for at det bør etableres et register på individnivå som inneholder all relevant informasjon om tjenstepensjonene. Dersom et slikt register blir etablert, vil det være svært aktuelt å inkludere det i Statistisk sentralbyrås registersystem FD-trygd. Det har ved flere anledninger vært uformelle samtaler om ønskeligheten av et slikt register mellom representanter for Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå. Spørsmålet var senest oppe høsten 2003 i forbindelse med Finansdepartementets vurderinger rundt opprettelsen av et sentralt register for fripoliser og pensjonskapitalbevis.

Ved at registeret innbefatter organisasjonsnummeret for de berørte foretakene, vil det også dekke behovene for å etablere statistikk på foretaksnivå slik som omtalt ovenfor. I tillegg til å oppfylle behovene for statistikk og analyse vil et slikt register gjøre det lettere for arbeidstakere som har opptjent pensjonsrettigheter under arbeid i ulike foretak, å holde orden på opptjente pensjonsrettigheter slik utvalget drøfter i avsnitt 11.3. Dette vil også gjøre det lettere å flytte pensjonsordninger og pensjonsrettigheter mellom ulike segmenter i pensjonsmarkedet og dermed bidra til effektiv konkurranse i finansmarkedene. Et sentralt register vil i tillegg trolig lette tilsynet med de pensjonsordningene som opprettes, slik som drøftet i avsnitt 11.4.

Blant informasjon som bør hentes inn, vil vi framheve følgende:

- Fødselsnummer
- Organisasjonsnummer for de arbeidsgiverne hvor rettighetene opparbeides
- Type ordning (f.eks. innskuddsbasert, ytelsesbasert eller engangsutbetaling)
- Plasseringssted (forsikringsselskap etc.)
- Årets premie
- Opparbeidet premiereserve (rettighet)
- Avkastning på pensjonsordning og fripolise siste år

Skillet mellom trygd og forsikring har betydning for statistikken

Den institusjonelle sektorinndelingen i nasjonalregnskapet, samt i kredittmarkedsstatistikken og statistikken for offentlige finanser, er regulert gjennom de internasjonale retningslinjene for nasjonalregnskap - System of National Accounts 1993 (SNA 1993) og European System of Accounts 1995 (ESA 1995). Gjennom EØS-avtalen er den sistnevnte standarden forpliktende for Norge.

Avgrensningen mellom trygd og forsikring er vanskelig i statistikken. Trygdeforvaltningen defineres etter ESA/SNA som "social security schemes covering the entire community, or large sections of the community, that are imposed, controlled and financed by government units".

Utformingen av regelverket, spesielt vedrørende ytelsene, er viktig for å skille mellom trygd (social security schemes) og forsikring. I grove trekk vil sektoravgrensningen avhenge av om en ordning er ytelsesbasert (trygdeforvaltningen) eller innskuddsbasert (forsikringssektoren). Ikke-fondsbaserte ordninger der arbeidsgiver betaler ytelsene direkte til sine lønnstakere eller tidligere lønnstakere skal klassifiseres under den sektoren som arbeidsgiver tilhører. Tjenstepensjonsordninger som dels er ytelsesbasert og dels fondsbasert, skal "deles" slik at den fondsbaserte delen klassifiseres under forsikringssektoren og den ytelsesbaserte under trygdeforvaltningen dersom offentlig forvaltning regulerer ordningen. Dersom en eventuell ytelsesbasert obligatorisk pensjonsordning blir klassifisert under offentlig forvaltning, vil premieinnbetalinger (både arbeidsgivers og arbeidstakers) bli betraktet

som trygde- og pensjonspremier i offentlig forvaltning, mens ytelsene kommer på utgiftssiden for offentlig forvaltning på linje med folketrygdens alderspensjoner. Dette betyr at offentlig forvaltnings overskudd (dvs. nettofinansinvesteringene) påvirkes. De nødvendige spesifikasjoner fra livsforsikringsselskaper og pensjonsordningers regnskapssystemer som måtte bli aktuelle, må således vies tilstrekkelig oppmerksomhet i datasammenheng.

Banklovkommisjonen opplyser at Finland er ett av de få landene som har obligatorisk tjenstepensjon, og finnenes system er i den forbindelse unntatt fra EUs konsoliderte livsforsikringsdirektiv 2002/83/EF. Etter inntreden i EU for Finlands vedkommende ble det bestemt at de finske pensjonsinnretningene måtte behandles som en del av trygdesystemet (social security scheme). I Finland inngår således pensjonsinnretningene som en del av sektoren offentlig forvaltning i nasjonalregnskapet fordi alle yrkesgrupper har pliktig kollektivt medlemskap i en pensjonskasse regulert ved lov.

I lys av de generelle prinsippene for avgrensning av trygd i forhold til forsikring i nasjonalregnskapet, er det ikke gitt at det foreslåtte norske systemet for tjenstepensjoner vil bli behandlet på samme måte som i Finland. Innenfor den korte høringsfristen har det imidlertid ikke vært mulig for SSB å foreta en nærmere vurdering av spørsmålet om sektoravgrensning av de nye obligatoriske tjenstepensjonsordningene. SSB ønsker derfor å få muligheten til å komme tilbake til dette punktet på et senere tidspunkt, da det vil ha betydning for hvilke datakrav som knyttes til tjenstepensjonsordningene (og særlig de ytelsesbaserte delene av systemet).

Med vennlig hilsen

Øystein Olsen